

naj si določi učitelj zaradi kontrole vsakokrat po eno klop po redu ali izven reda, kakor mu bolje kaže, da se prepriča o storjenem delu. Ker se je s tem nekoliko časa zamudilo in ker je treba tudi popravljati domače naloge, moraš združiti še čas za popravljane. Popravljajo pa naj učenci sami s pomočjo učitelja, ki naj pokliče pridnejše učence k šolski deski, da se jim iz klopi narekuje naloga ter vnovič vpiše v zvezek za domače naloge. S tem so učenci primorani imeti svojo nalogo v domačem zvezku, kar posebno dobro vpliva na pravo domačo hišo in na vez šole z domom.

Taka popravljana pa naj ne trajajo čez eno uro in naj bodo po nedelji ali četrtku in nikdar po kakih daljših počitnicah. Vendar pa ne smejo obsežati vedno istega dne in iste ure, temveč naj se menjajo po dnevih, tednih in dnevih urah, to pa ker odjemajo vedno po enega ali več predmetov, določenih v tistem času. Ako je popravljati nalogo iz dveh ali več predmetov, je menjati popravilo tudi glede tega tako, da se vrste oddelki vsakokrat drugače, medtem ko istočasno drugi oddelki sam izdelujejo ali popravljajo.

Tak način izdelovanja in popravljana domačih nalog bi bil jako važen posebno glede jezika, računstva, realij in pisanja; s takim postopanjem bi se znanje učenca znatno poglobilo v kljub vsem nedostatkem, ki izvirajo od domače hiše.

Imamo sicer veliko ponavljanja pri posrednem delu učencev v šolske zvezke; vendar pa nam kažejo ta še marsikaterih hib: dosti nemarnih izdelovalcev je, ki delajo nečast svojim sošolcem. Vedno se dobi sempatja kdo, ki s takimi zezki daje slab zgled drugim; — tak zvezek odstranimo pred časom in videli bomo, da, če ne gre na bolje prvič, drugič, se vendar pri prihodnje dosti izboljša. Seveda je to združeno s precejšnjimi stroški; ali ravno zaradi tega bo prihodnjič tak otrok bolj pazil in se prizadeval, da ne bo grešil v tem oziru.

Znano je, da risanje pospešuje nazor o rečeh, pri katerih je v šoli govoriti. Ono tvori takorekoč glavni steber tam, kjer ni primernih slik in nazoril. Seveda je to risanje po naravi ali po predpisih, ki so posnete po naravi. Dasi učni načrt ne odkazuje nikakega risanja spodnjih oddelkih na enorazrednicah, naj se vendar ne greši v tem, da se učenci ne vadijo risati v posebne zvezke, prav majhni učenci pa na tablice. To naj se pa vrši vedno v urah nazornega pouka tako, da se oddelki vrste v različnih dnevih, kadar je predmet iz nazornega uka. To jim vadi oko, roko in nazor se jim uvrsti, da se lahko izpopolnjujejo v drugih predmetih in potem v višjih oddelkih.

Tudi pri petju se kaže veselje do dela s tem, da — četudi je malo časa odmerjenega za ta predmet — se vzete pesemce ponavljajo in to polovico skupnega časa. To zbija učence tudi čut skupnosti in domovinske ljubezni posebno pri narodnih pesmih, ki so kras našega naroda. Kako prostodušno veselje se izraža v otroških srečih s temi odmevi narodno-čiste muze. Zato se naj pri vsaki učni uri ali poluri ponavlja znane pesemce.

Malo, jako malo časa je v teh šolah odmerjenega za realije, posebno za prirodopisje in zgodovino. Ker pa je tu glavni vir učenčevega tehničnega naziranja in si obravnavane stvari le malenkostno zapomnijo, bo jako važno, ako takele stvari učenci memorirajo, in sicer v času jezikovnega memoriranja, ko se ozira večinoma na pesemske izdelke ali sestavke važne moralne vsebine. Skoro polovico časa naj bi se premenilo za memoriranje takih realističnih sestavkov — posebno pa iz zgodovine. Za zemljepis je že bolje preskrbljeno.

Da se težko vzdržuje dobro disciplino v takih šolah, kjer je dosti otrok in ti različnih starosti, je umevno samoobsebi. Otroci so pa tudi večinoma kmetiškega stanu in ne redkokrat razposajeni in sirovi. Ker otrok ni vaje miru, ki bi bil le njemu v škodo, zato bi se mu zdelo primerno gibati se, govoriti ali kako drugače premeniti svoj položaj v kvar dobri disciplini. Za tak slučaj imamo premalo časa za telovadbo. Pa tudi ta čas lahko izpustimo, ako ga uporabimo za boljši namen. Telovadbo bomo pa gojili le tistikrat in vsakokrat, kadar se bo potreba za to pokazala. Navadno imamo po vsaki uri po 5 do 7, po dveh pa po 15 minut odmora; prav primerna okolščina, da se otrokov položaj premeni in zaziblje v telogib — okrepiti se mora prejšnjega truda in postati vnovič svež in sprejemljiv.

Ob tej priliki vzgojimo pri učencu tudi samozavest ubogljivosti in reda ter čut lepote

posebno pri takozvanih prostih vajah v klopih, za druge vaje tudi ni časa pa tudi prostora ne. Kako tudi, ko bi se prah v šoli povečal, ki je v higieniškem oziru tako brezpotreben.

Marsikaterikrat je treba učenca opomniti, grajati in kaznovati zaradi nepazljivosti ali česa sličnega; veliko dela pri mnogih učencih, zakaj če si v najmanjšem popustljiv, kali to dober okus in silo čut otroka se izpremeni v nebrzdano sirovost. Tu je neizogibna kazen; s kaznimi pa je jako varčno postopati. Za majhne pregreške mora otrok stati v klopi ali pred klopjo; za večje imamo druga disciplinarna sredstva. Vzlic temu, da se navadno dogajajo le mali pogreški, bi bilo to zadosti otrok preropotno opravilo. Dajmo mu pisati primerne kazni in to doma o tem, v čemer se je bil pregrešil. „Moram paziti!“ „Bodi pazljiv!“ „Moram molčati!“ apelirajo na pravo vedenje mladine, četudi to pišejo doma. S tem se vadijo pravopisju in pisanju. Prevelikokrat se pa zgodi, da ne izvrše tega v domači hiši, kakor tudi ne domačih nalog. Zato se dobi primeren čas, ki je določen za telovadbo — ker se je v odmorih že telovadilo — in se vse kazni izvrše, kar daje učencem nekako priložnost, da niso kazni zaradi samovoljnosti kake osebe, temveč da se poboljšajo razne napake. V tem času, ako nima nobeden kake kazni, se more tudi učencem — to bodi le kake pol ure v tednu in to le v nadomestek telovadbe — razjašnjati pravila o vedenju učencev ljudskih šol, šolske postave ali kaj sličnega, da se bodo dobro seznanili z odredbami, ki jih šoli predpisuje šolski red. Tu naj se izproži o pričetku in koncu šolskega leta ter vso dobo učnega časa in vse šolsko obiskovanje za uravnavo vedenja šolskih otrok v šoli in zunaj šole.*

Ker se ne more vedno poudarjati pri vzgojnopoučnih urah o redu zaradi pomanjkanja priložnosti, se zamore tu tisto četrto ure, v kateri se zbirajo učenci na svoja mesta, mnogo storiti. Pri najnižjem oddelku in drugih oddelkih se lahko prepričaš, ali imajo stvari v lepem redu.

Ali imajo vsi svoje potrebne šolske reči? Redkokdaj ni nobenega učenca, ki bi imel vse v redu. Da se obdrži ta prava stopnja ter se učenca, ki so različne starosti, spola in staršev, ohrani v lepem redu, naj se vsakokrat pred poukom prepriča o izpolnjevanju te zahteve. Nikoli pa ne dopusti, da bi učenec komu kaj dal ali od koga kaj dobil brez dovoljenja učitelja. Vedno bodi pa tako odgojen, da na najmanjši migljaj občuti sočutje do svojega so- učenca ter mu na dovoljen način postreže. To pa ima pokazati sam učitelj z živim zgledom pred začetkom pouka. Skrb je, da imajo vsi enake šolske potrebščine; kjer se teh ne dobi, v takih krajih brez prodajalnic in z drugimi zaprekami se morejo dobiti s privoljenjem v šoli od šolskega voditelja. Vse to, se razume, pred začetkom pouka.

Da se prepričaš, ali je kdo bolan ali kako drugače odsoten, kliči imena vseh učencev, ki so vpisani v razrednico, začni pa v začetku leta od starejših sem, potem pa lahko tudi od manjših. Uvrščaj jih v klopi od leve proti desni. Začni prej pri deklicah, četudi so bolj potrpežljive nego dečki. Seveda morajo biti vsi tako uvrščeni, da so manjši spredaj ravno tako slabovideči. Pri odhodu iz šole prični v ravno istem redu, in sicer pri prvih klopih deklic, ker so te mirneje in dajjo pomirujoč zgled dečkom. Pri uvrščanju naj bo par pri paru; za prvi par se dobota dva najboljša dečka in dve najboljši deklici seveda v odrasli starosti.

Tudi na čistost ali snago naj se pazi v začetku pouka, t. j. ono četrto ure pred začetkom šole. Ko so odložili otroci svoje reči v red, postavijo roke na klop ali jih vpgnejo za hrbet. Na povelje jih denejo na klop ali obrnejo, da se prepričaš o njihovi čistosti. Ravno isto se zgodi z obličjem, ušesi, vratom in lasmi. Seveda morajo imeti tudi ves život čist.

Le tem potom ohranimo na enorazrednicah otrokom čut za red in snago. Malo drugih prilik imamo razen onih v berilih, ozirajočih se na to svrhu.

Da si otroci trdno zapomnijo obravnavano gradivo glede glavnih računskih pripomočkov, je dolžnost ponavljati poštevanke; za čitanje in ves učni jezik pa prav koristno uporabljaj medurne odmore v ponavljanje slovnice (sklanja, sprege) in posebno v nižjih stopnjah za nazor tiskanih in pisanih črk primerno sestavljenih v zloge, besede in stavke. Samoob-

* Glede kazni smo mi drugačnega mnenja. Z delom ne smemo kaznovati, ker je delo v čast, kazen pa ga ponižuje. Uredn.

sebi je umevno to, da ne smemo tukaj v najmanjšem pritiskati na učenca; smemo biti le zadovoljni, ako se kaj učenec samostojno javi in pokaže s tem znak neutrujene samodelavnosti. Seveda jih tu večkrat sili neopravičeno tekmovalstvo, kdo bo drugega dobitel. Ne bomo tedaj prečnogladi, da odstranimo nedostatke pri splošno tako pičlo odmerjenem času. Prizadevajmo si, da razobešamo sproti in pravočasno tozadevne table, ki se ozirajo na vzeto in obravnavano črko — ker v jezikovnem, t. j. v stvarnem oziru se te table morajo vsakokrat obdelati, da blagodejno vplivajo na znanje učenčeve v tem takorekoč pridobljenem času.

Čim več pravega ponavljanja, tem obsežnejša predpriprava za nadaljno izobrazbo. To ne koristi le prvoletnikom, temveč tudi onim, ki so duševno zaostali ali ki so iz raznih drugih vzrokov zanemarili svoje znanje.

Tudi pride v poštev, da se more zaradi imenitosti kakega predmeta z drugim oddelkom s poukom prenehati. Kaj storiti? V takem slučaju se učenci vadijo lahko tega, o čemer se je prej govorilo, in sicer potem tihega ali direktnega izvajanja. Z drugim oddelkom smo pričeli dotični predmet, ki ga nismo smeli v nobenem slučaju odložiti. Posebno ako smo imeli vzeti novo stvarino in smo obravnavali na spodnji stopnji iz čitanja kako znamenje glasu ali črko, smo prešli k drugemu oddelku in prepustili pisanje črke prvencem, ki bi v drugem slučaju imeli nalogo v nazornem uku. — Saj je tu ravnokar nazorni uk, ko rišemo nekoliko poznano črko. V drugačnem slučaju pa bi morali imeti drugačno opravilo.

Pri vsem tem, kar smo rekli, smo poudarili, da je treba vršiti konsekvenco to, da preide učencem v kri in meso ali da beseda postane tudi meso. V tem pa moramo biti nekako tolerantni in potrpežljivi, ker iz prizorov vsakdanjega življenja se nam ponujajo taki zgledi, ki kažejo, da ni vse zlato, kar se sveti. Pritrditi hočem poslednjemu tudi jaz — a premnogokrat se dogodi vse le od tam, kjer bi morala v prvi vrsti vladati ljubezen in prava vzgoja. A ravno tam manjka tega svetišča — za katero bo v bodoče skrbela vez med šolo in domom. Kjer manjka tega, bodimo sami do tedaj potrpežljivi in vsakako obzirni in posvetimo skrb v kolikor mogoče važnosti predpisane smotra, ker resni so časi. Ni dovolj, da le do pičlice izpolnjujemo to, kar smo do tu navedli, ampak moramo vse to podrediti tudi potrpežljivemu in prizanesljivemu duhu občnega reda, pri katerem se ne more ozirati le na naravno umetne vezi in spono takorekoč proste vzgoje ter tako ponižati se modernemu bogu v birokratiški uniformi. Kar se tiče etiske stvarine, ki mora na otroke jako blagodejno vplivati, jo imamo razdeljeno v raznih berilih, odvisno je le od tega, kako se dotična berila med ves šolski čas primerno razdeli in pri vsem tem ne bo še zadosti. Tudi tukaj smo s časom v zadregi pri tolikih predmetih, ki so nako-pičeni v naših učnih načrtih na enorazrednicah. Tukaj si bomo prizadevali, da bomo pri vsaki priliki z besedo in zgledom pokazali, da nismo le v to, da oblastno zapovedujemo, temveč da zahtevamo to, kar je otrokom mogoče. Pri vseh učencih ima vladati nekaj strah pred slabim, nekaj nemir pred napakami, ker edino to je začetek modrosti, ki je podlaga nadaljnemu pravemu življenjskemu razvoju. To bomo pa pokazali s tem, da se bomo sami varovali napak ter mladine istinito ljubili. Ne govorimo otroku o tem, česar se ne sme, temveč to, kar se mora storiti. Vedno dobimo — skoro vsak dan — take primere, ki bodo učencem v vsi luči kazali svetost prave odgoje, da se bodo znali varovati s pravim orožjem proti sovražnikom domoljubnosti in pobožnosti.

Opustimo v splošnem pritiskajoče meje stare šablone, ne bomo svojeglavi in oblastni ter pokažimo s tem ljubezen in potrpežljivost; vtiski, ki jih prejmejo otroci v spomin in srce, se nikdar ne dajo čisto izbrišati; čim bolj je vosek mehak, tem bolj globoko, čisto in stanovito se vanj vtisne pečat. Uke in veliko drugega se mora z velikim trudom učiti v šoli, a to človek sčasoma tako pozabi, da vsak sled o njih izgine iz spomina, to, kar ostane, je pa modro-č življenja, ki se nam je vepila v otroških letih; celo sivi, v spominu oslabei starček se ve še dobro spomniti dobrih naukov in opominov, ki jih je kot otrok prejel od svojega učitelja. Vendar pa nikoli ne prezrimo ali kako drugače izpregledujemo razvade otroka, da ne netimo slepe ljubezni. Ne zabimo,

da „zgodaj začne žgati, kar kopriva ima postati“. Sirovosti, neotesanosti, divjosti in neusmiljenosti bodi konec! V tem bomo poplačani s hvaležnostjo, da se nam vzklikne: „Dajem se kaj dobrega in poštenega naučil in sedaj srečno in zadovoljno živim, se imam zahvaliti svojim vzgojevalcem, ki so me pametno učili, krotili in strahovali.“ A. M.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.
registrirana zadruga s omejenim jamstvom.

Promet do konca novembra: K 200.732.04.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v postnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

0 vseučiliškem vprašanju.

Dunaj, 28. novembra 1908.

Z ozirom na demonstracije za laško univerzo in posebno še z ozirom na predlog nemških ustavovercev v gospodski zbornici je šel dr. Rybář nemudoma po seji gospodske zbornice k ministrskemu predsedniku Bie-nerthu in ga je opozoril, da se italijansko vseučiliško vprašanje dotika tudi primorskih Slovanov.

Kakor Slovenci zase zahtevajo vseučilišče tako pripoznavajo v principu tudi vsaki drugi narodnosti pravico do vseučilišča. Oni smatrajo pa zahtevano italijansko vseučilišče kakor eminentno pospeševanje in jačjenje italijanskega elementu na škodo tamošnje slovenske večine prebivalstva. Ta prednost Italijanom bi bila neopravičena tembolj, ker Italijani povsod tam, kjer morejo avtonomno odločati o šolskih zahtevah Slovanov — kakor na Goriškem in Istri in posebno še v Trstu, v kateri mestni občini je zaradi neobstojanja drželnega šolskega sveta ustanovljanje šol edino le in izključno odvisno od po pretežni večini italijanskega občinskega sveta — vztrajno in z zasmehovanjem odklanjajo zahteve po ustanovitvi celo enostavnih slovenskih ljudskih šol.

Z ozirom na to bi se mogli Slovenci sprijazniti z ustanovitvijo italijanskega vseučilišča le tedaj, ako se, bodi od poklicanih avtonomnih korporacij, bodi od države, na zadovoljiv način ustreže njihovim povsem opravičenim zahtevam na polju ljudskega, srednjega in strokovnega šolstva.

Slovenci pričakujejo torej, da bo vlada pred privoljenjem v italijanske zahteve delovala na Italijane, da oni od svoje strani zadovoljijo slovenske sosedstvene glede njihovih zahtev na šolskem polju.

Ministrski predsednik je vzel to izjavo na znanje in je pripomnil, da se italijansko vseučiliško vprašanje, kakor je bilo že opetovano naglašeno, reši le v sporazumljenju z drugimi parlamentarnimi strankami.

Slovensko trgovsko šolstvo.

Pretekli mesec so otvorili slovensko trgovsko šolo v Ljubljani. Kakor glede mlačanskih šol smo Slovenci tudi glede trgovinskih šol popolnoma zanemarjeni, zato je jako umestno, ako izpregovorimo par besed o tem vprašanju z ozirom na poprej omenjeno otvoritev.

Jako žalostno izgleda v tem oziru. V Ljubljani obstoji trgovska šola, ki jo vzdržuje gremij ljubljanskih trgovcev, toda ta šola je privatna in spojena z Mahrovo trgovsko šolo, ki je le nemška, oziroma srbsko-hrvatska. Tudi na gremijalni šoli se jako malo poučuje v slovenskem jeziku in ta šola je kot večerna in nedeljska šola popolnoma nezadostna, zakaj ker je namenjena trgovskim vajencem, takorekoč ne pride v poštev kot učni zvod za vzgojo trgovskega naraščaja, ampak le kot trgovsko-nadaljevalna šola. V meritornem oziru ji ni ničesar očitati. nasprotno, trgovski vajenci v Ljubljani so lahko veseli, da imajo vsaj v nji svojo strokovno nadaljevalnico, ki se tudi ozira na slovensčino.

Sicer pa Slovenci sploh še nimamo prav nobene trgovske šole in je nas res lahko sram, ako pregledujemo statistiko trgovskih

šol po drugih deželah, zlasti na Češkem. Razen že poprej omenjene šole se ozirajo še na trgovske predmete meščanski šoli v Krškem in Postojni ter obrtnonadaljevalne šole po večjih krajih na Kranjskem, katerih je vseh skupaj izven Ljubljane 17. Obrtno nadaljevalne šole v Kamniku, Metliki, Novem mestu in v Idriji imajo še posebne trgovske tečaje za trgovske vajence.

S tem smo torej izžrpali vse, kar je v prid slovenski trgovski izobrazbi ustanovljenega in obstoječega na Kranjskem, na izvenkranjske slovenske kronovine se ne oziramo, ker se pravzaprav nimamo na kaj ozirati. Pozabiti pa ne smemo hvalovrednega delovanja slov. trgovskega društva „Merkur“ v Ljubljani, ki se res z vneto trudi, da povzdigne trgovsko izobrazbo s prirejanjem strokovnih učnih tečajev in z izdajanjem trgovskih učnih knjig. V tem oziru mu sledijo slov. trgovska društva v Trstu, Gorici, Celju in Mariboru, ki store kolikor morejo, za izobrazbo svojih članov.

Hi koncu koncev moramo pa le konstatirati, da doslej še nismo imeli slovenske trgovske šole in da je nova trgovska šola v Ljubljani prvi slovenski učni zavod te vrste.

Pričakovalismo sicer, da dobimo še poprej višjo slovensko trgovsko šolo, za katero se poteza kranjska trgovska in obrtniška zbornica in o kateri govorimo spošaj, toda zadovoljni smo tudi s početniško trgovsko šolo; je vsaj nekaj po dolgem, dolgem času.

Letos so otvorili le pripravljalni razred. V zvezi s trgovsko šolo je tudi za družna šola ali pravzaprav, če si prav mislimo, zadržni tečaj, v katerega se bodo sprejemali učenci, ki so dovršili ljudsko šolo, in so stari 16 let. Obe šoli je ustanovil deželni odbor v zmislu sklepa deželnega zbora. Tudi združna šola je potrebna, ker je združništvo pri nas še tako lepo razvito, kakor malokje drugod. In ravno za zadrage menjka zmogljivih ljudi, ki bi vodili zadrage, zakaj manjše zadrage si ne morejo najeti posebnega uradnika. Zato bi bilo pa jako dobro, da bi se v združno šolo sprejemali imovitejši kmetiški sinovi, ki jim ni toliko na tem, da bi si potem na podlagi svoje izobrazbe v združni šoli iskali kruha, ampak da bodo kot odborniki zadrage pozneje tudi strokovno stran v združnem poslovanju dobro poznali, oziroma sami vodili.

Vrnimo se pa zdaj k slovenski višji trgovski šoli, ki jo bo ustanovila kranjska trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani. Ob tej priliki ne bo brez zanimanja, ako opišemo zgodovino in razvoj tega vprašanja.

Kranjska trgovska zbornica je dne 12. januarja 1901 v svečani seji v proslavo svoje petdesetletnice sklenila, naj se izvoli odsek, ki se posveti o vsem, kar treba ukreniti za ustanovitev slovenske trgovske akademije. V ustanovni zaklad za to šolo naj se odmeni 20.000 K. Predlog je kaj lepo utemeljeval zbornični tajnik dr. Murnik in se je neto tudi res izvolil odsek peterih članov, ki je skrbel, da se bo ta šola res oživitvorila, ter stopil v dotiko z deželnim odborom, občinskim svetom ljubljanskim in v državo, da bi se šoli zagotovili denarni prispevki.

Deželni zbor je v svoji javni seji dne 17. julija 1901 storil soglasni sklep: „Priznava se, da bi bila ustanovitev višje trgovske šole v Ljubljani koristna ter se zato deželnemu odboru naroča, da glede tega, kako naj bo urejena, in glede stroškov zanjo stopi v dogovor s trgovsko in obrtniško zbornico v Ljubljani in da deželnemu zboru v bodočem zasedanju o tem poroča ter mu stavi predloge, pri čemer naj pa ima pred očmi, da letni prispevek dežele ne sme presegati vsote 10.000 K.“

Zaradi nenormalnih razmer v deželnem zboru kranjskem se pa do letos še ni nič govorilo o tem vprašanju v deželnem zboru in ko so nastale letos spet normalne razmere, je poslanec dr. Krek predlagal ustanovitev nižje trgovske šole. S tem pa še ni rečeno, da bi deželni zbor ne razpravljaj morda v prvem zasedanju zopet o višji trgovski šoli.

Tudi občinski svet mesta Ljubljane je začetkom leta 1902 sklenil podpirati višjo trgovsko šolo. Ker pa stroški niso bili znani, takrat ni določil višine in oblike občinske podpore, ampak se je omejil na principialno zagotovilo, da bo občinski svet svojetasno dovolil primerno pod-

poro, ko bo zavod že oživitvorjen. Ker se bo itak moralo zidati poslopje za državno obrtno šolo — kakor znano, je ravno v zadnjem času odpovedala Kranjska hranilnica tej šoli prostore — je bil občinski svet mnenja, da bi se višja trgovska šola nastanila v istem posloju, ker bi se tako prihranilo mnogo stroškov za šol-ke prostore, za kurjavo in postrežbo kakor tudi za učiteljstvo, kar bi le pospeševalo ustanovitev obeh šol.

Državna oblast bi itak tudi podpirala to šolo, ako sta ji že deželni odbor in mestna občina ljubljanska zagotovila podporo.

V trgovski zbornici izvoljeni odsek je potem v seji trgovske zbornice dne 23. februarja 1904 sprejel ustanovilo, oziroma pravila višje trgovske šole, in zbornica je medtem tudi vsako leto prispevala v ustanovni zaklad za višjo trgovsko šolo ter še vedno prispeva, tako da je zaklad že precej narastel.

V seji trgovske zbornice dne 16. novembra 1904 se je potem sprejel proračun za to šolo ter sklenilo, da se ustanovni zaklad najprej porabi za izdajo slovenskih učnih knjig. Ustanovni zaklad je znašal do konca leta 1904 okroglo 22.000 K, in v isti seji se je tudi sprejelo, da se vsa zbornična doklada južne železnice, ki jo je morala naknadno plačati za pet let nazaj, to je znesek 23.000 K, prideli ustanovnemu zakladu.

Danes mora biti ta zaklad že jako velik, in pričakovati je, da bo trgovska zbornica vkratkem zopet razpravljala o tem tako važnem vprašanju že v ožgled temu, ker bodo absolutne te šole lahko kot slovenski korespondenti dobili jako lepe službe pri tvorničarjih in veletrgovcih izven Kranjske, seveda če se bodo naši trgovci držali sklepa, da bodo le slovensko korespondirali s svojimi dobavitelji.

Potrebno se nam je zdelo, da se o priliki otvoritve nove trgovske šole spomni tudi višje trgovske šole. Nova trgovska šola je le nižja stopnja na lestevici trgovskega šolstva in na tej stopnji slovensko trgovsko šolstvo ne sme ostati. Nova šola tudi ne bo zadovoljala potrebam višje izobrazbe in zato je treba šole, ki bo dopolnjevala novo šolo, šole, ki bo stavila svoje abituriente na enako stopnjo z abiturienti višje gimnazije ali višje realke.

Želimo torej, da bi se tudi ustanovitev višje trgovske šole kmalu uresničila!

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj. Cenjenim tovarišem in tovarišicam s tem naznanjam, da odlagam z današnjim dnevom predsedništvo učiteljskega društva za ptujski okraj, in sicer iz zdravstvenih oziror.

Moje večkratno bolehanje ovira potrebno agilnost društvenega delovanja, k temu je potrebno čileje, mlajše moči. Vsi društvo zadržajoči dopisi se naj pošiljajo zanaprej podpredsedniku tov. A. Pesku v Nraplje. Društvo, h katerem sem pristopil pred 37 leti, ostanem zvest ud še nadalje ter mu želim pod novim vodstvom uspeha v korist šole in učiteljstva.

Vurberg, 29. novembra 1908.

Fr. Žihér, nadučitelj.

Šmarsko-rogasško učit. društvo zboruje dne 8. decembra 1908 ob 1. uri popoldne v Šmarju s sledečim vzporedom:

1. Pozdrav.
2. Zapisnik in dopisi.
3. Repatice ali kometi — predava tov. Fr. Zidar.
4. Poročilo delegatov o „Zavezinem“ zborovanju.
5. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi odbor.

Goriško.

Tolminsko učiteljsko društvo: O priliki občnega zbora „Tolminskega učit. društva“ v Kobaridu dne 18. oktobra je zbrano učiteljstvo brzojavno izrazilo čestitko Nj. Vel. cesarju.

Dne 19. pret. m. je došel naslednji odgovor:

Št. 174/Pr. Tolmin, 15./11. 1908.

Prejmi gospod

Matija Kenda, nadučitelj v Volčah in predsednik „Tolminskega učit. društva“.

Vsled odloka Njegove Prezvišenosti gospoda ministra notranjih zadev z dne 27. oktobra t. l., št. 10.260 M. l., čast mi je Vam in prizadetemu društvu naznaniti najvišjo zahvalo Nj. Velikanstva za častitke in izraze vdanosti, poklonjene brzojavno dne 30. oktobra t. l.

C. kr. namest. svetovalec:

Prinzig I. r.

Odbor „Tolm. učit. društva“ se je v odborovi seji dne 19. pret. mes. konstituiral sledeče:

Predsednik: Josip Rakovšek, nadučitelj pri Sv. Luciji; podpredsednik: Anton Kutin, voditelj c. kr. pripravnice v Tolminu; tajnik: Fran Kašča, nadučitelj v Tolminu; blagajničarka: Dragica Pavšič, učiteljica v Podmeltu. K.

Trst.

Tržaško učiteljsko društvo je imelo v četrti, 10. pret. m., v prijaznih Batkovičah svoje redno jesensko zborovanje. Udeležba je bila precejšnja, čeravno je bilo vreme nestanovitno. Na to zborovanje so prihiteli tudi nekateri tovariši z Goriškega, ki so s tem pokazali najlepšo solidarost s svojimi najbližnjimi kolegi. Zborovanje je otvoril tov. predsednik s pozdravom na goriške tovariše, potem pa še posebej na vrlega c. kr. okrajnega šolskega nadzornika g. Nekermana, ki vselej rad obišče naša zborovanja. Med poročilom o dosedanjem delovanju poudarja predsednik posebno vlogo, ki jo je društvo vložilo na tukajšnjem magistratu glede zenačenja stanarine med učiteljstvom spodnje in zgornje okolice. Vloga zahteva namreč: 1. naj se šteje učiteljstvu gorenje okolice stanarina spodnje okolice vsaj v pokojnino in 2. naj se šteje učiteljem leta za petletnino in za pokojnino od izkušnje usposobljenosti in ne od stalnega namoščenja. To poročilo je vzelo učiteljstvo z zadovoljstvom na znanje.

Potem je predaval predsednik Stipe Ferluga o „Naglasih v slovenščini“. Po temeljiti razpravi se je razvila živahna debata, v katero so posegli tovariši Grmek, Bratož, Čok, Valentič starejši in drugi.

Tovariš Bratož je poročal na to o zborovanju učiteljske „Zaveze“ v Gorici ter predlagal nekaj tehtnih resolucij, ki so bile sprejete. Po tej točki je predsednik zaključil zborovanje.

V prijateljskem krogu smo se zbrali potem pri skupnem kosilu v barkovljanskem „Narodnem domu“, kjer je go-p d Stare postregel vsem udeležencem po vsej svoji moči. Med kosilom nas je nenadno presenetil društveni pevski zbor pod vodstvom tovariša Cirila Valentiča s himno našega društva, katere besedilo in napjev je zložil naš vrli predsednik Stipe. Tudi drugi zbori so se proizvajali jako precizno.

Posebno so ugajali samospeli tovarišice Sancinove in tov. Mahkote.

Po raznih napitnicah je odšlo učiteljstvo v tvornico ledu, kjer je g. ravnatelj Spanger pokazal, kako se producira po najnovejših metodah led, s katerim se zalaga skoraj ves Trst. Nato se je omizje zaozlatih lastavic zabavalo še dalje v „Narodnem domu“, in tem je napil ob sklepu novi tovariš Semč.

Srednješolski vestnik.

**** Osebnost vesti.** Profesor na gimnaziji v Kočevju Jožef Obergröll je šel v pokoj in dobil pri tej priliki naslov šolskega svetnika. — Na nemški gimnaziji v Ljubljani je imenovan za suplenta učiteljski kandidat Karel Reiner. Koliko Nemcev še navlečejo na to gimnazijo? — Imenovan je suplent na gimnaziji v Kranju Franc Verbič za glavnega učitelja na učiteljsko v Kopru.

**** Mestna realka v Idriji** je uvedla tudi v zimskem času nerazdeljeni pouk. V latskem letnem semestru se je priprčala, da je tak pouk v vsakem oziru priporočljiv in koristen. Naj bi mestno realko v Idriji posnemali tudi drugi srednješolski zavodi, da se tako okoristijo z zahtevami in principi moderne pedagogike!

Politiški pregled.

*** Avstrijsko plemstvo** se je dne 27. p. m. cesarju poklonilo o priliki njegovega vladarskega jubileja. V cesarskem gradu se je zbralo sedemsto članov najvišje aristokracije iz starodavnih časov, plemičev izpred 1848 l. ter zastopnikov onih, ki jih je cesar povišal v plemniški stan. V imenu zbranega plemstva je govoril cesarja knez Ferdinand Lobkovic ki je cesarju izrazil ob tej svečani priliki svojo zvestobo in vdanost. Cesar je na to odgovoril ter poudarjal, da je plemstvo poklicano z ljudstvom sodelovati na političkem in kulturnem razvoju in s samovzgoji narodov.

*** Cesarjev opomin uradništvu.** Cesar je porabil priliko poklonitve uradništvu da je izrekel tudi svoje mnenje o političkih dolžnostih uradništvu. Cesar je rekel v svojem odgovoru: „Vaša delovanja začeti in konec mora biti zakon in samo zakon. Čm živahnejše je strankarsko življenje, tem trdnje se morate držati postavnosti nad strankami.“ V nadaljevanju pravi, da naj bodi uradništvu zmeraj pred očmi, da služu skupnosti in da ne sme biti pristransko. Ne narodni čut. pač pa narodni boj mora izgniti iz urada. — Hočemo upati, da se bodo tudi nemški uradniki tako držali teh cesarjevih besed, kakor se jih bodo in se jih drže slovenski. To naj si zapomnijo posebno oni gospodje uradniki, ki mislijo, da morajo tudi v izvrševanju svoje uradne službe kazati svoje nemškonacionalno mišljenje in ne

strpnost proti večini slovenskega prebivalstva, ki mu morajo služiti po svojem poklicu.

*** Duhovstvo vseh verolizpovedanj** se je poklonilo cesarju dne 26. pret. m. Katoliške škofe in prelato vodil je dunajski kardinal Gruscha. Cesar je v svojem odgovoru na vdanostno izjavo kardinala Grusche rekel tudi to-le: „Vsakdanje skrbi bodo ljudi vedno delile, prepri in stranke so neizogibne. Vaše poslanstvo je pa v tem, da učite ljudi spravljivosti in miru, ki ga svet ne more dati. Vera je ona trdnjava, v kateri najde vsak v viharjih življenja in v borbah obrambo in oporo. V poučevanju vere in v izvrševanju svojega poklica se smete vedno zanašati na obrambo državne moči...“ V imenu grško-vzhodnega duhovništva je govoril nadškof Repta, v imenu protestantov predstojnik Franc, v imenu Židov pa predsednik židovske verske občine dunajske Stern. Vsakemu je cesar posebe odgovoril.

*** Državni zbor** je bil otvorjen 26. pr. m. Ministrski predsednik je rekel, da ima vlada nalogo v prehodni dobi voditi poslov ter rešiti najnujnejše državne potrebe, obenem pa pripraviti tla za parlamentarno ministristvo. Vlada predloži jezikovni zakon, baviti se moramo z reformami, kakor z zavarovanjem za starost itd. — Marekl je interpeliral zaradi ljubljanskih dogodkov. Dr. Korošec je nujno predlagal, naj se preiščejo nepristransko septemberski dogodki v Ptuj, Celju in Mariboru. Hribar je stavil predlog glede oficialnega poročanja in zaradi nastopanja vojaštva pri demon-tracijah v Ljubljani. Dr. Ploj je nujno predlagal preiskavo zaradi nemških izgrediv v Ptuj ob skupščini družbe sv. C. in M. Dr. Rybač je vprašal gleda ustanovitve državne obrtne šole v Trstu. Malik je vprašal, če bo res slavnostna seja zaradi cesarjevega jubileja ter rekel, da se Vsenemci ne udeležo lojalnostnih prireditve.

*** Sloga med jugoslovanskimi poslanci.** Taktična spojitev obeh jugoslovanskih klubov je dognana stvar. Nova zveza se imenuje „Narodna zveza“. Določi se skupna parlamentarna komisija in v važnih slučajih bodo plenarni sestanki članov obeh klubov, ki pa si ohranita vsak svojo samostalnost. Sklepi skupnega predsedstva in plenarne seje so za vse člane obvezni. Predsednika se menjata.

*** Nemci za spojitve Bosne in Hercegovine s Hrvaško.** V dunajskem nemškem klubu je v navzočnosti ministra dr. Schreinerja govoril tajnik trgovske zbornice Riedl o aneksiji Bosne ter izjavil, da je v interesu Nemcev, da se Bosna in Hercegovina prikljopite Hrvaški in Dalmaciji.

*** Konferenca klubovih načelnikov.** Pod predsedstvom dr. Weiskirchnerja se je vršila konferenca klubovih načelnikov, da določi program za letošnje državnozbor-k zase-danje. Po daljši debati se je sklenilo, da se za bosansko predlogo sestavi poseben odsek 26 članov. Na predlog poslanca dr. Kramarja se je sklenilo, da se predloga o podržavljanju železnice izroči brez prvega branja železniškemu odseku. Vlada bi bila rada imela, da bi se vse te stvari, poleg tega še proračunski provizorij in trgovinsko-politiški pooblastilni zakon rešile nujnim potom. Ker se to ni zgodilo pride Bienen-thova vlada najbrže v zagato. Radikalna stranke nameravajo z mnogobrojnimi nujnimi predlogi preprečiti pravčasno razpravo o aneksijijski predlogi, a agrarci preprečijo sprejem pooblastilnega zakona. Brez dovolitve teh dveh predlog pa je nemogoče nadaljni obstoj vlade ali pa parlamenta. Ako bodo tedaj klubovi načelniki vztrajali pri današnjem sklepu, je skoraj neizogibna nova kriza, ki pa ne bo toliko usodna za vlado kakor za parlament.

*** Za laško vseučilišče.** V gosposki zbornici je stavil dr. Grabmayer nujni predlog, naj se ustanovi laško vseučilišče.

*** Bosanski deputacijo,** obstoječo iz katoliških duhovnikov in bosanskih katolikov, je sprejel cesar dne 26. pret. m. v posebni avdijenci.

*** Bosna.** Vojaštvo in orožniki stražijo Bosno; vse je tiho, podobna je grobišču. Če kdo le izpregovori o Srbiji, Črni gori, je že v nevarnosti, da ga sliši kako tako uho, da pride v zapor. Ječe so polne. Vsi sestanki so prepovedani, še pravoslavni službam božjim se stavijo ovire. Na občinska starašinstva se pritiska, da morajo nabirati podpise za adresu, v kateri je zahvala za aneksijo Bosne.

*** Pangermanizem v Istri.** Na električni železnici Matulje-Opatija so zadnje dni začeli odpuščati slovanske uslužbenice in jih nadomeščati z Nemci, ki ne znajo besedice hrvaški.

*** Dunajski državni zbor** bo baje razpuščen, če se ne reši proračun in aneksijaska predloga nujnim potom. Doslej Bienenrth še nima dvetretjinske večine.

*** Poklonstvena adresa bosanskih učiteljev.** Bosansko-hercegovsko učiteljstvo je izročilo načelniku deželne vlade poklonstveno adreso na cesarja.

*** O starostnem zavarovanju** je dejal Bienenrth v svoji programatični izjavi: „Starostno in invaliditetno zavarovanje ni le korak človeškega čuta, ampak tudi stvar zdrave gospodarske politike, zakaj rešiti naše delavne sodržavljane skrbi za bodočnost, se pravi, dvigniti njihovo veselje za delo. Menica, ki se nam predlaga, ima podpise raznih vlad, pa tudi podpise vseh strank, da, takorekoč vsakega posameznega člana te zbornice. Skrbite, da se